

Pieņemts spriedums lietā par priekšlaicīgo pensiju samazināšanu

Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2010-29-01 „Par likuma “Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 30. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. un 109. pantam”.

Satversmes 1. pants noteic, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika, bet Satversmes 91. pants garantē vienlīdzību likuma un tiesas priekšā. Savukārt Satversmes 109. pants nodrošina ikviena tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos.

Apstrīdētā norma paredz, ka tām personām, kurām priekšlaicīgā vecuma pensija piešķirta no 2009. gada 1. jūlija līdz vispārējā pensijas vecuma sasniegšanai šo pensiju izmaksā 50% no piešķirtās vecuma pensijas. Savukārt personām, kurām priekšlaicīgā vecuma pensija piešķirta līdz 2009. gada 30. jūnijam, līdz vispārējā pensijas vecuma sasniegšanai izmaksā priekšlaicīgo vecuma pensiju 80 procentu apmērā no piešķirtās vecuma pensijas.

Pieteikumu iesniedzēji Ramona Pabērza, Jānis Ozoliņš, Valdis Graudiņš un Olga Nosenko citastarp norādīja, ka apstrīdētā norma pārkāpjot tiesiskās paļāvības un samērīguma principu, kā arī nepamatoti sašaurinot tiesības uz sociālo nodrošinājumu. Apstrīdētā norma nostādot personas, kurām priekšlaicīgā vecuma pensija piešķirta no 2009. gada 1. jūlija, nevienlīdzīgā stāvoklī salīdzinājumā ar personām, kurām priekšlaicīgā vecuma pensija piešķirta līdz 2009. gada 30. jūnijam.

Satversmes tiesa secināja, ka priekšlaicīgā vecuma pensija ir valsts finansiāls atbalsts, kas tiek piešķirts personām, kuras dažādu apsvērumu dēļ pārtrauc strādāt algotu darbu. Ņemot vērā priekšlaicīgās vecuma pensijas īpašo raksturu, valsts to nodrošina personām tai pieejamā budžeta ietvaros.

Pieteikumu iesniedzējiem varēja rasties tiesiskā paļāvība uz to, ka likumdevējs līdz 2011. gada 31. decembrim nodrošinās viņiem tiesības doties priekšlaicīgā vecuma pensijā, taču tiesiskā paļāvība uz izmaksājamās pensijas apmēru viņiem nevarēja rasties. Arī personām, kuras Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (VSAA) iesniedza priekšlaicīgās pensionēšanās iesniegumus neilgi pirms apstrīdētās normas spēkā stāšanās,

nevarēja rasties tiesiskā palāvība uz konkrētu priekšlaicīgās pensijas apmēru, jo VSAA tobrīd vēl nebija izvērtējusi iesniegumu atbilstību likuma „Par valsts pensijām” prasībām, kā arī vēl nebija personām piešķīrusi priekšlaicīgo vecuma pensiju.

Likumdevējs personai ir noteicis izvēles brīvību – persona var doties priekšlaicīgā pensijā pirms vispārējā pensionēšanās vecuma sasniegšanas un saņemt priekšlaicīgo vecuma pensiju tādā apmērā, kādu likumdevējs ir noteicis par atbilstošāko, vai arī neizmantojot iespēju priekšlaicīgi pensionēties. Ja persona izvēlējusies priekšlaicīgo pensionēšanos kā atbilstošāko risinājumu iztikas nodrošināšanai, tā iegūst tiesības priekšlaicīgo vecuma pensiju saņemt apmērā, kādu noteicis likumdevējs atbilstoši sociālās apdrošināšanas budžeta iespējām.

Līdz ar to Satversmes tiesa atzina apstrīdēto normu par atbilstošu Satversmes 1., 91. un 109. pantam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams. Tas stāties spēkā dienā, kad tiks publicēts laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”. Sprieduma teksts ir pieejams arī Satversmes tiesas mājas lapā: <http://www.satv.tiesa.gov.lv>.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Satversmes tiesa
tiesa@satv.tiesa.gov.lv
67210274